

Голас Радзімы

№ 44 (1459)
4 лістапада 1976 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА») ЗА РУБЯЖОМ

Цана 2 кап.
Год выдання 21-ы

НЯХАЙ ЖЫВЕ 59-Я ГАДАВІНА ВЯЛІКАГА КАСТРЫЧНІКА!

ДВАЦЦАЦЬ ПЯТАЕ, ПЕРШЫ ДЗЕНЬ

(УРЫВАК З ПАЭМЫ У. МАЯКОЎСКАГА «УЛАДЗІМІР ІЛЫЧ ЛЕНІН»)

Калі я падсумоўваю капаюся ў днях— мне ўспамінаецца дваццаць пятае, Неба ўтыкана матросы Смольны гудзе У лентях патронных — Вас	перажытое, ярчэйшы дзе, адно і тое— першы дзень. штыкоў маланкамі, як у мячыкі. з вечару да ранку. стаяць кулямётчыкі. выклікае	Направа трэцяя, ён там. — Таварышы, не спыняцца! Чаго сталі! У браневікі — Ёсць! — павярнуўся і знік, як у моры, і толькі на стужцы у флоцкага пад лямпай мільгнула— «Аўрора». Хто мчыцца з загадам, хто ў спрэчках да зморы, хто лязгае затворам на левым калене.	таварыш Сталін. Сюды з таго канца калідора бачком прайшоў непрыкметна Ленін. Ужо Ільчом паведзеныя ў бітвы, яшчэ не знаючы яго па партрэтах, штурхаліся, крычалі, вастрэй за брытву салдаты салдатаў крылі пры гэтым. І ў гэтай жаданай Ільч ішоў імклівай хадю, ішоў, спыняўся,	вока жмурў, рукі свае за спіною. У нейкага хлопца ў абмотках, калматага, нацэліўся вокам, трапнейшым ад куль, як быццам сэрца з-пад слоў выматваў, як быццам душу выцягваў адтуль. І знаў я, што ўсё зразумеецца, зробіцца і гэтым вокам напэўне вылавіцца — і крык сялянскі, і воля нобельца, і энкі фронту, і воля пуцілаўца. У чэрапе	сотняй губерняў варочаў, людзей ён насіў у ім болей мільярда. Ён свет узважаў на працягу ночы, а ранкам загадваў: — Усім! Усім! Усім гэта — франтам, рабам крывёю п'яным, усялякага роду, што ў паноў гібеюць нягодных, — Улада Саветам! Зямля сялянам! Мір народам! Хлеб галодным!
---	--	--	--	---	---

НА ВОЛГУ, ДА ЛЕНИНА

«Адкуль і чые вы, такія харошыя!» — так і хочацца спытаць, убачыўшы гэтых дзяўчынак на фатаграфіі. Яны — з саўгаса «Заказельскі» Драгічынскага раёна. Дочкі-блізняты саўгаснага рабочага Вера, Надзея і Люба МЕШЧАНЧУКІ. Вучацца яны ў новай сельскай школе. Э. КАБЯК сфатаграфавалі іх у той момант, калі дзяўчынкі перад урокам абмяркоўвалі нейкі свой школьны сакрэт.

нататкі каментатара

ІМКНЕННЕ ДА ШЧАСЦЯ

У апошні час, праглядаючы па суботах тэлевізійныя праграмы, я абавязкова адзначала сярод перадач, якія збіралася паглядзець, чарговую серыю з цыкла «Амерыка сямідзесятых».

Для савецкага глядача гэта не было «адкрыццём Амерыкі». Наша прэса шмат і аб'ектыўна расказвае пра замежныя краіны. І 200-годдзе ЗША не прайшло незаўважаным. У адной з серый фільма паказалі дом, у якім Томас Джэферсан напісаў «страсны гімн чалавечай свабодзе». Гучыць голас каментатара. Не, у гэта проста цяжка паверыць! Праз два стагоддзі пасля таго, як кангрэс прыняў Дэкларацыю незалежнасці, прахожыя, якім студэнты прапанавалі паставіць подпісы пад яе тэкстам, адмаўляліся, лічачы, што ён занадта крамоўны.

Так, нашчадкі амерыканскай рэвалюцыі, якую У. І. Ленін назваў «адной з тых вялікіх... сапраўды рэвалюцыйных войнаў», яўна асцярожнічаюць. Ці, можа, яны забыліся пра сваю заяву «перад тварам усяго чалавецтва» аб неадчужальным праве людзей на «жыццё, свабоду і імкненне да шчасця»?

Мне адразу ўяўляецца, якім доўгім можа быць пералік таго, што было заяўлена ў самым пачатку станаўлення Краіны Саветаў і не страціла сваёй важнасці і актуальнасці сёння.

Легендарныя дні амаль 60-гадовай даўнасці... У Расіі здзейснена пралетарская рэвалюцыя, ідзе заканадаўчае афармленне новага грамадскага ладу. Прымаюцца першыя зарыты, дэкрэты, пастановы... У. І. Ленін гаварыў тады: «Гэтыя дэкрэты, якія практычна не маглі быць праведзены адразу і поўнасьцю, адыгрывалі вялікую ролю для прапаганды».

Прыгадайце або перачытайце занава!

ДЭКРЭТ АБ МІРЫ. Рашучае асуджэнне вайны як сродку вырашэння спрэчак, імкненне да дружалюбных адносін з усімі дзяржавамі, прызнанне поўнага раўнапраўя вялікіх і малых народаў, неўмяшанне ва ўнутраныя справы іншых дзяржаў... Паслядоўна і нястомна воль кожнаму гадоў Савецкі Саюз рэалізуе гэтыя прынцыпы сваёй знешняй палітыкі. Яны зафіксаваны ў мностве міжнародных пагадненняў, у дагаворах аб дружбе і супрацоўніцтве з дзяржавамі рознага сацыяльнага ладу. У гэтым працягваецца моц краіны і ўлады, правільнасць ідэй, пакладзеных у аснову сацыялістычнага грамадства. Цяпер можна сказаць, што без тых лістовак з Дэкрэтам аб міры, якія распаўсюджвалі ў 1917 годзе з аэрапланаў на ўсіх франтах, не было б ні сённяшняй Стакгольмскай адозвы, ні Заключнага акту нарады ў Хельсінкі.

Разам з Дэкрэтам аб міры дэлегаты II Усерасійскага з'езда Саветаў распаўсюдзілі па краіне і **ДЭКРЭТ АБ ЗЯМЛІ.** Яго друкавалі ў газетах, выдавалі асобнай брашурай, хадакі ішлі па яго да Леніна. Упершыню за ўсю гісторыю чалавецтва была адменена прыватная ўласнасць на зямлю — яна стала ўсенароднай, дзяржаўнай ўласнасцю. Вырашылася спрадвечнае сялянскае пытанне. І гаворка пра зямлю ў нашым грамадстве ўзнікае цяпер найчасцей, калі разважаюць аб прыродных багаццях краіны, іх ахове і рацыянальным выкарыстанні.

ДЭКРЭТ АБ СКАРАЧЭННІ КОЛЬКАСЦІ АРМІІ. Падобныя меры прымяняліся ў нашай краіне не аднойчы. Толькі пасля 1945 года Савецкі Саюз унёс больш 60 прапаноў па пытаннях раззбраення і ўмацавання міжнароднай бяспекі.

ДЭКРЭТ АБ НАЦЫЯНАЛІЗАЦЫІ БАНКАУ, ДЭКЛАРАЦЫІ ПРАВОУ НАРОДАУ РАСІІ, ДЭКРЭТ АБ ГРАМАДЗЯНСКІМ ШЛЮБЕ, АБ ДЗЕЦЯХ І АБ ВЯДЗЕННІ КНІГ АКТАУ СТАНУ, ПАЛАЗЖЭННЕ АБ РАБОЧЫМ КАНТРОЛІ, ПАСТАНОВА АБ ПЕРАДАЧЫ СПРАВЫ ВЫХАВАННЯ І АДУКАЦЫІ З ДУХОУНАГА ВЕДАМСТВА У ВЯДЗЕННЕ НАРОДНАГА КАМІСАРЫЯТУ ПА АСВЕДЦА... Пералік можна працягваць, бо жывучы і развіваюцца справы, што пачала маладая ўлада Саветаў.

Вядома, некаторыя з тых першых дэкрэтаў мы згадваем толькі вывучаючы адпаведны раздзел гісторыі СССР. І ў школьнікаў-падлеткаў узнікаюць пытанні: «Наўжо яшчэ ў маладосці іх бабурьці дзядуль былі саслоўі і грамадзянскія чыны, існавалі беспрацоўе і эксплуатацыя, жанчына лічылася рабой свайго мужа?» Так, былі. Але Кастрычнік 1917 года перакрэсліў такое быццё, адкрыў перад народам светлую будучыню. Законамі сусветнай важнасці сталі ленинскія дэкрэты. Яны адразу ж паказалі, што Савецкая ўлада на справе, а не на словах абараняе жыццёвыя інтарэсы працоўных. І ні час, ні абставіны не мяняюць гэтых ідэалаў. Нават больш. Той самы няўмольны ход гісторыі, які зняверыў простых амерыканцаў у жыццёвасці прынцыпаў, абвешчаных Дэкларацыяй незалежнасці, дэманструе народам свету перспектыўнасць і велічнасць ідэй Вялікага Кастрычніка, якія сёння крочаць па планеце.

В. СЕРГІЕУСКАЯ.

Есць на Волзе горад, да рагі і блізікі кожнаму савецкаму чалавеку. Гэта — Ульянаўск, радзіма Уладзіміра Ільча Леніна. Тут узведзены мемарыяльны комплекс у гонар правадзюры рэвалюцыі. Напярэдадні свята Кастрычніка ў ім пачынаў журналіст Мікалай ІНІН.

Гэта велічнае збудаванне з мармуру, шкла і бетону ўзвышаецца ў самым цэнтры горада, на крутым беразе Волгі. Архітэктурны комплекс нагадвае велізарны вянец. У ім размешчаны музей У. І. Леніна. У незвычайную форму доўгіды ўкладлі сімвалічны змест: менавіта тут, на Волзе, нарадзіўся

чалавек, які заклаў першы, асноўны вянец у будаўніцтве першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы.

У цэнтры мармуровага вянца пабудаваны два дамы — у такіх самых у розныя гады жыла сям'я Ульянавых. Самі дамы і да гэтага часу беражліва захоўваюцца ў горадзе. У іх размешчаны музей, дзе ўзноўлена абстаноўка дзіцячых гадоў Леніна. У гасцінай аднаго з дамоў — піяніна, на стале — шахматная дошка, на сцяне — карта Еўропы... Насценны гадзіннік працягвае адлічваць час.

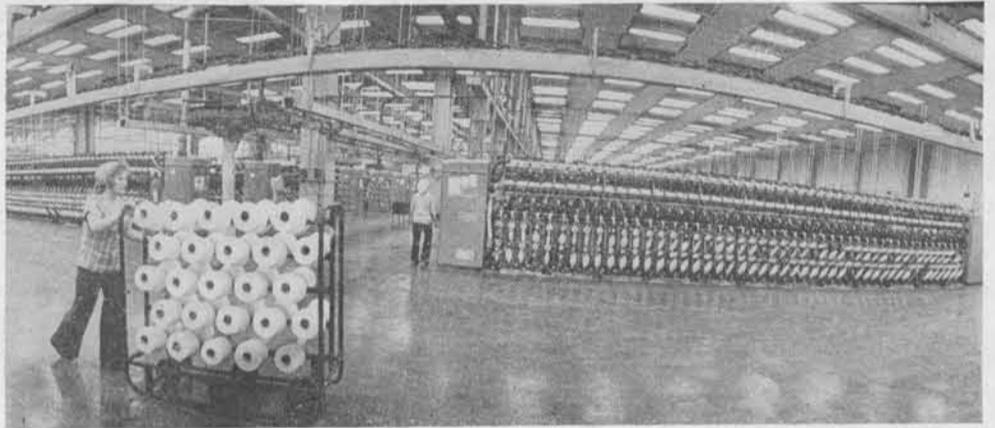
У гэтай жа частцы горада знаходзіцца былая гімназія, у якой вучыўся Уладзімір Улья-

наў. Цяпер у яе памяшканні адна з гарадскіх школ. Побач — бібліятэка. Ля ўваходу ў яе таксама прымацавана мемарыяльная дошка. Тут працаваў гімназіст Уладзімір Ульянаў.

Усе гэтыя будынкi ўваходзяць у Ленінскі мемарыяльны комплекс. У збудаванні такога грандыёзнага помніка прынялі ўдзел усе савецкія рэспублікі. Яны прыслалі ў дар гораду Леніна сімвалічныя падарункі, якія ўстаноўлены цяпер на схіле высокага берага Волгі, утвараючы своеасабліваю алею дружбы народаў Савецкага Саюза.

Тут, побач з казанчай кветкай, высечанай з мармуру камячыосамі Грузіі, уздымаюць-

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

У Беларусі няспынна павялічваецца выпуск хімічных валокнаў. Вялікая заслуга ў гэтым належыць Магілёўскаму вытворчаму аб'яднанню «Хімвалокно». **НА ЗДЫМКУ:** цэх аб'ёмнай пражы і фарбавання галаўнога прадпрыемства «Хімвалокно». Фота А. НІКАЛАЕВА.

ТРАКТАР-МАЛЮТКА

Канструктары Мінскага трактарнага завода стварылі доследныя ўзоры машын магутнасцю 7 конскіх сіл. Трактар-малютка ваżyць 175 кілаграмаў.

Новыя трактары будуць прымяняцца пры апрацоўцы невялікіх зямельных участкаў, у садах, на агародах. Яны маневраныя, маюць ручное кіраванне, могуць араць, баранаваць, ачухваць, культываваць, працаваць з касілкай і прычэпам, перавозіць грузы.

ЯШЧЭ АДЗІН ФАКУЛЬТЭТ

У Беларускім політэхнічным інстытуце створаны новы факультэт — будаўніча-тэхналагічны. Факультэт будзе рыхтаваць інжынераў-будаўнікоў па спецыяльнасці цепла-газазабеспячэнне і вентыляцыя, а таксама інжынераў па вытворчасці будаўнічых вырабаў і канструкцый.

ГЭТЫ ЦЯЖКІ ІМКЛІВЫ МАЗ

Вадзіцель маскоўскага аўтакаміна № 1 І. Голеў на аўтамашыне МАЗ-500 наездзіў звыш 500 тысяч кіламетраў без капітальнага рамонту. Яшчэ нядаўна такі прабег цяжкага МАЗа здаваўся недасягальным.

Сумесная работа прамысловых прадпрыемстваў, навукова-даследчых інстытутаў і эксплуатацыйнікаў па павышэнню якасці, надзейнасці і даўгавечнасці аўтамашын дала магчымасць дасягнуць прабег аўтамабіляў МАЗ-500 і ЗІЛ-130 да 300—350 тысяч кіламетраў без капітальнага рамонту.

НОВАЯ ПРАФЕСІЯ ТОРФУ

«Прафесій» у торфу няма. Ён з высокай эфектыўнасцю выкарыстоўваецца як каштоўнае сельскагаспадарчае ўгнаенне. Тарфяны брыкет — выдатнае паліва. На аснове воску, здабытага з тор-

фу, вырабляюцца розныя лякарствы, пластмасы і многае іншае.

А нядаўна беларускія мікрабіёлагі знайшлі ў тарфяніках мікробы, якія выдзяляюць высокаэфектыўны фермент. На аснове гэтага ферменту вучоныя распрацавалі прэпарат для прымянення ў корм жывёле. Прэпарат валодае ўласцівасцю разбураць сценкі клетак кармавых дрожджаў. Вызваляюцца каштоўныя спажывуныя рэчывы, якія раней жывёлай не засвойваліся.

Знаходкай беларускіх вучоных зацікавіліся іх калегі з Літвы. У прыватнасці, новыя мікраарганізмы тут пачалі выкарыстоўваць для выпрацоўкі з

дрожджаў інвертазы — спецыяльнага рэчыва, якое дапамагае доўга захоўваць свежымі торты, пячэнне, цукеркі і іншыя харчовыя прадукты.

ЧАТЫРОХПАВЯРХОВЫ ПРАСПЕКТ

У інстытуце «Мінскінжпраект» заканчваецца распрацоўка праектаў пешаходных пераходаў праз галоўную магістраль беларускай сталіцы — Ленінскі праспект.

Адзін з падземных пераходаў пройдзе ад гасцініцы «Мінск» да галоўпаштамта. Адсюль адгалінаванне выйдзе на плошчу У. І. Леніна. У далейшым пад гэтым пераходам будзе пабудаваны транспартны тунель у бок вуліцы Мясікова, а яшчэ ніжэй — метро. Усю гэту складаную падземную сістэму праекціроўшчыкі жартам назвалі «слоеным прагом».

У другім месцы праспекта — метраў за шасцьдзесят ад яго скрыжавання з вуліцай Казлова — таксама будзе пабудаваны пераход. Падземная дарожка тут будзе функцыяніраваць і тады, калі пад ёй пачнуць весці работы па збудаванню метро.

Што датычыць самога перасячэння Ленінскага праспекта з вуліцай Казлова, — гаворыць канструктар А. Бялуга, — то скрыжавання тут не будзе: вуліца Казлова пройдзе пад праспектам.

ПАДАРУНАК ДА СВЯТА

Добры падарунак да свята Вялікага Кастрычніка атрымалі студэнты Беларускага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту, што ў Гомелі. Васемсот юнакоў і дзяўчат пасяліліся ў новым, пятым па ліку інтэрнаце, які размясціўся ў самым высокім у горадзе 13-павярховым доме. Пакоі абстаўлены прыгожай, сучаснай мэбляй. У будынку ёсць буфеты, цырульня, пункты пракату, накой бытавых паслуг.

У рэспубліцы пракладаецца другая нітка газавай магістралі Таржок—Мінск—Івацэвічы. Сёлета ўвойдзе ў строй некалькі яе участкаў. Падключаныя да ўжо дзеючай ніткі газоправода, яны дадуць магчымасць спажыву атраймаць дадаткова сотні кубічных метраў сібірскага газу.

НА ЗДЫМКУ: на трасе газоправода. Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

да ўвесь чайкі з блакітнай Латвіі, далей — скульптура кд-гасніцы-вінаградара з Малдавіі, далікатныя і велічныя сасуды туркменскіх майстроў.

А вось сярод кветкавай клумбы, якая напамінае абрысамі карту Беларусі, устаноўлены дар працаўнікоў нашай рэспублікі — выраблены з металу ў натуральную велічыню зубр.

Унікальныя экспанаты захоўваюцца і ў музеі мемарыяльнага комплексу. Тут сабраны плены працы рабочых, калгаснікаў, воінаў, майстроў мастацтва з СССР і зарубажных краін. Нібы жывому, расказваюць Леніну аб сваіх здабытках, аб дасягненнях краін сацыялізму гэтыя макеты, кнігі. «Ад рабочых і канструктараў-авіябудаўнікоў» — такі надпіс выгравіраваны на макете звышгукавога пасажырскага лайнера

ТУ-144. Побач — крышталёная газа, вырабленая камсамольцамі Бранскай вобласці, партрэт У. І. Леніна, выкананы мастакамі В'етнама.

Больш як мільён турыстаў штогод наведваюць Ленінскі мемарыял ва Ульянаўску. У час знаёмства з ленінскімі мясцінамі я сустраўся з Сямёнам Ахотнікавым, маладым рабочым-чувашом з Ульянаўскага аўтазавода, на якім збіраюць малалітражныя аўтобусы. Ён прыйшоў у музей са сваімі сябрамі па рабоце. Хлопцы тут не ўпершыню, і ўсё ж яны з жывой цікавасцю знаёміліся з экспанатамі, слухалі расказ гіда.

— Кожны раз, бываючы тут, — гаворыць Сямён Ахотнікаў, — я спрабую ўявіць побач з юным Валодзем Ульянавым свайго земляка, хлапчука-чуваша: займаючыся ў апошніх кла-

сах гімназіі, Валодзя Ульянаў падрыхтаваў свайго аднагодку з беднай сям'і да здачы экзаменаў на атэстат сталасці. Той шчаслівы чуваш — мой аднафамілец, таксама Ахотнікаў. Усе мы, прадстаўнікі раней амаль цалкам непісьменнага народа, удзячны вялікаму Леніну за тое, што ён адкрыў для нас і нашых дзяцей шлях да светлага, шчаслівага жыцця.

Я не памылюся, калі адзначу, што такія адносіны шчырай любові да Леніна жывуць у душы кожнага беларуса і ўкраінца, кіргіза і латыша, ды, напэўна, у кожнага сумленнага чалавека на свеце. Аб гэтым падумалася, калі я разглядаў апошні экспанат у Ленінскім музеі — кнігу водгукаў наведвальнікаў. Яна была спісана, здаецца, на ўсіх мовах народаў Зямлі.

Фрагмент мемарыяльнага комплексу ва Ульянаўску.

СЛОВА ПРА СКАРЫНКУ І КАРАВАЙ

— Слухай уважліва і паўтарай за мной, — сказаў мне аднойчы дзед Максім і пачаў мармытаць малітву, у якой упаміналася пра хлеб.

— Значыць, вы з дзядзькам Пятром зноў збіраецеся на плыты? — перапыніў я дзедава маленне.

— Адкуль ты ўзяў? — здзіўіўся стары.

— А вы ж кажаце «хлеб наш насушаны». Выходзіць, падрыхтаваліся? Бо без сучароў, самі гаварылі, плытагон не плытагон.

Дзед збянтэжана і падарона глядзіць на мяне. Потым уздыхае і пачынае цярдліва тлумачыць слова «насушаны». Аказваецца, хлебу адведзена галоўная роля і ў жыцці чалавека! Зрэшты, не цяжка было здагадацца і самому. Не раз выпадала сядзець без скарынкі хлеба. Свайго збожжа ў нашай сям'і хапала, як правіла, толькі да вясны. Бацька ў такіх выпадках браў мяне за руку, і мы ішлі да каго-небудзь з вясковых багаццяў. Неяк раз — гэта было ў пачатку дваццатых гадоў — пайшлі да Радзівона Грышчанка, дальняга сваяка па матчынай лініі. З апаскай прабраліся міма яго сабак-ваўкадаваў, зайшлі ў дом. Гаспадар пасля абеду адпачываў, чытаў газету «Беднота».

— Можа б пазычыць з пудзік жыта ці мукі? — у голасе бацькі, хваравітага, параненага на вайне, чулася нешта такое, што мне стала крыўдна за яго.

— А які мне інтарэс пазычаць табе? — запытаў у сваю чаргу Радзівон.

— За пуд вярну паўтара, а то і два, як і раней, — адказаў бацька.

— Умова не дрэнная, — згадзіўся Радзівон. — Толькі час не той... — Ён шматзначна пастукаў тлустым паль-

цам па газеце. — Лихварствам гэта цяпер назавуць.

— Дык можа майго хлапца возьмеш у падпаскі? — бацька разгублена камячыў шапку ў руках. — Яму ўжо сёмы пайшоў...

— Нельга! — адрэзаў Радзівон і зноў пастукаў кіпцем па газеце. — Гэта будзе эксплуатацыя... А проста так пазычаць, ведаеш, няма сэнсу. Табе пазыч, другому, трэцяму, дзесятаму... А што мне з гэтага.

— Ну, д-дзякую, — сказаў бацька, нацягваючы шапку. Калі ён злаваўся ці хваліваўся, то пачынаў заікацца.

— Не трэба мне «дзякаваць», — адмахнуўся багачей. — Будзь удзячны рэвалюцыі...

— Р-рэвалюцыі не чапай! — агрызуўся бацька. Ён павважаў гэта слова, шанаваў памяць свайго малодшага брата Змітрака, матроса, які ўдзельнічаў у Кастрычніцкім перавароце і не вярнуўся з грамадзянскай вайны.

...Ішлі гады. Справы ў нашай вёсцы Ільціцы, як і ў цэлым па Беларусі і ва ўсёй краіне, прыкметна паляпшаліся. Ды толькі пытанне аб хлебе надзённым не здымалася з парадку дня. Яно завастрылася яшчэ больш. Эканамічна адсталая краіна, прытым разбуранай першай сусветнай і грамадзянскай войнамі, замежнай інтэрвенцыяй, патрабавалася перш за ўсё аднавіць і развіваць прамысловасць. Вёсцы трэба было даць хоць самыя неабходныя тавары і ў першую чаргу... плугі. Самыя звычайныя плугі, якіх не хапала земляробам. Рабочаму класу, які хутка павялічваўся, насельніцтву гарадоў патрэбны быў хлеб. Рос попыт на сыравіну для многіх галін прамысловасці. А хлеб і сыравіна зна-

ходзіліся пераважна ў руках кулакоў.

Помню гарачыя спрэчкі і дыскусіі на вясковых сходках. Галоўная тэма: дзе знайсці выхад з туліка? Як быць і што рабіць далей?

— Хочаце, каб мы прадавалі больш хлеба? — крычалі кулакі. — Дык не стрымлівайце нас, дайце размахнуцца, не абмяжоўвайце ў колькасці наёмных работнікаў!

— Ага! Вам хочацца пабольш парабкаў, — шумелі ў адказ беднякі. — Раней мы напіналі жылы на памешчыкаў, а цяпер на вас?! Дзякуем за ласку! Не для таго рабілі рэвалюцыю і пралівалі кроў, каб цяпер праліваць пот на вашых гоняч.

У рэшце рэшт быў абмеркаваны і прыняты ленінскі план кааперацыі сельскай гаспадаркі. У канцы дваццатых гадоў пачалася ломка спрадвечнага ўкладу жыцця мужыка-селяніна.

Я вучуўся ў Маргелёве і на летнія месяцы прыязджаў дадому ў Ільціку. Быў сам сведкам тых добрых перамен, якія адбываліся ў жыцці працоўнага сялянства. Упершыню ў нашу сям'ю прыйшоў дастатак, аддала патрэба пазычаць «пудзік жыта ці мукі» ды ездзіць некуды на заробкі.

У той жа час (у дваццатыя і трыццатыя гады) ў заходняй частцы Беларусі, якая знаходзілася пад панаваннем буржуазна-памешчыцкай Польшчы, адбывалася масавая эміграцыя збіднелых сялян. Тысячы людзей з-за кавалка хлеба пакідалі родны край...

Напад фашысцкай Германіі на Савецкі Саюз і працяглая жорсткая акупацыя, масавае знішчэнне людзей і матэрыяльных каштоўнасцей адкінулі далёка назад нашу эканоміку, у тым ліку і сельскую гаспадарку.

А потым калгасная вёска рушыла далей наперад. З кожным годам узбагачаўся парк разнастайных сельскагаспадарчых машын, зямля атрымлівала ўсё больш мінеральных і арганічных угнаенняў. Выхоўваліся і набывалі вопыт новыя кадры спецыялістаў. Расла ўраджайнасць

В СССР НИЗКИЕ СТАБИЛЬНЫЕ ЦЕНЫ

«СССР — одна из стран с самым низким в мире уровнем цен». Такой вывод сделало Центральное статистическое бюро Швеции, которое провело исследование в области сравнительного уровня цен примерно в 60 странах.

В СССР цены устанавливает государство. Оно использует цену как инструмент распределения национального дохода, исходя прежде всего из интересов всего общества. Общая тенденция динамики розничных цен в СССР — в сторону их снижения.

В капиталистических странах, наоборот, цены стремительно растут, сплошь и рядом обгоняя увеличение заработной платы. Это видно из следующей таблицы.

ИНДЕКС РОЗНИЧНЫХ ЦЕН В НАИБОЛЕЕ РАЗВИТЫХ ИНДУСТРИАЛЬНЫХ СТРАНАХ

	1970 г.	1975 г.
СССР	100	99,6
США	100	139
Япония	100	170
ФРГ	100	135
Великобритания	100	184
Франция	100	153

Стабильность цен позволяет советским людям полностью реализовать тот выигрыш, который они получают в результате роста своих денежных доходов.

В минувшем пятилетии (1971—1975 годы), например, заработная плата советских рабочих и служащих возросла на 20, а оплата труда крестьян-колхозников на 25 процентов. Существенно повышены пенсии, стипендии, пособия.

ТОВАРНЫЕ И НЕТОВАРНЫЕ НУЖДЫ

В доходах каждой советской семьи большую и все возрастающую роль играют общественные фонды потребления. За счет этих фондов советские люди бесплатно получают образование, включая высшее, и лечатся. В СССР в фонд социального страхования никто не платит ни копейки, но пенсии получают все трудящиеся: мужчины — с 60, а женщины — с 55 лет.

Большинство советских людей бесплатно получают квартиры: их строит государство. Квартирная плата в СССР, по западным меркам, символическая. Попутно замечу, что квартирная плата в СССР неизменна почти 50 лет, с 1928 года.

Коммунальные услуги. Плата за центральное отопление, электроэнергию, газ неизменна с 1948 года. Газ, например, стоит 16 копеек — примерно 20 центов — в месяц с человека независимо от его потребления. Телефон — 2,5 рубля, примерно 3,3 доллара, в месяц независимо от числа разговоров.

Транспорт. Стоимость проезда независимо от расстояния: метро и автобус — 5 копеек, троллейбус — 4, трамвай — 3 копейки.

Налоги. В среднем 6 процентов дохода семьи. Всего же главным образом благодаря общественным фондам нетоварные расходы советской семьи составляют только 20 процентов ее доходов. В США, например, эта часть расходов достигает 60 процентов. Таким образом, советская семья имеет возможность расходовать на покупку товаров и услуги 80 процентов своих денежных доходов.

Стабильность цен — стабильность экономики. Это аксиома: лихорадит экономику, прыгают цены.

Советская экономика вот уже почти 50 лет, со времени 1-й пятилетки (1928 год), развивается только поступательно, без кризисов и спада производства. Экономический динамизм — первопричина стабильности цен в СССР. В 9-й пятилетке, например, выпуск промышленной продукции возрос на 43 процента, а среднегодовое производство сельскохозяйственной продукции, несмотря на две самые страшные за последнее столетие засухи, на 13 процентов. Среднегодовой прирост промышленной продукции в СССР в 1971—1975 годах составил 7,4 процента, в США — лишь 0,3 процента.

В 10-й пятилетке (1976—1980 годы), социально-экономическую программу которой разработал XXV съезд КПСС, Советское государство продолжает курс на стабильность цен. Денежные доходы намечено существенно увеличить. В частности, среднемесячная заработная плата рабочих и служащих возрастет на 16—18, а доходы крестьян на 24—27 процентов.

Геннадий ПИСАРЕВСКИЙ.

3 ДЫПЛОМАМИ ИНЖЫНЕРАУ

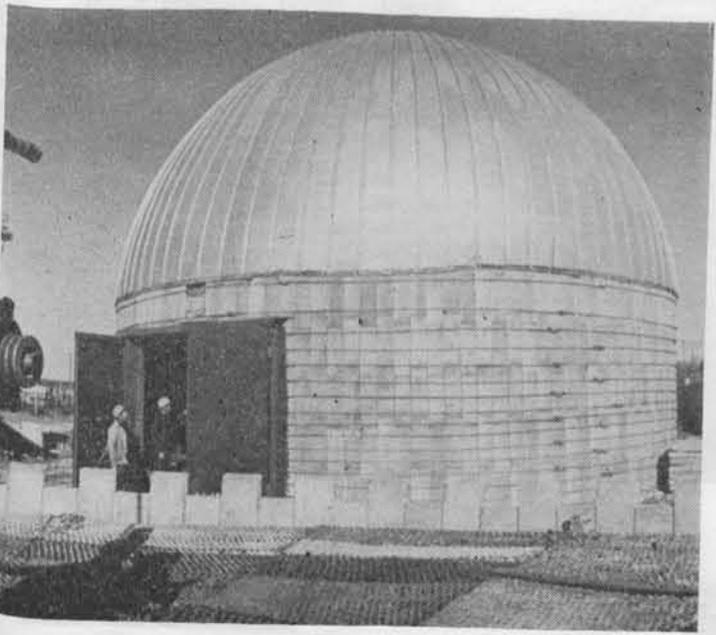
Атрад спецыялістаў сельскай гаспадаркі Бярэзінскага раёна папоўніўся выпускнікамі інстытутаў. Толькі з Беларускага інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі прыбыло дзесьць чалавек. Усе яны — былыя стипендыяты калгасаў і саўгасаў.

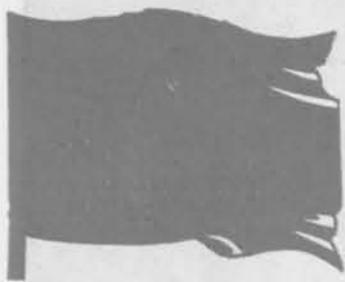
У калгасе «Памяць Леніна» пачаў працаваць галоўным інжынерам Мікалай Несцярковіч. Такую ж пасаду заняў у родным калгасе імя ХХІІ з'езда КПСС Уладзімір Паўленка.

Цяпер у сельскагаспадарчых інстытутах на інжынерных факультэтах атрымлівае вышэйшую адукацыю яшчэ больш як дваццаць пасланцоў калгасаў і саўгасаў раёна.

У многіх калгасах і саўгасах рэспублікі вырастаюць вось такія вежы. Яны прызначаны для захоўвання мінеральных угнаенняў.

Фота Э. КАБЯКА.

МЫ БАЧЫЛІ дзяцей, якія павінны былі памерці. Карэспандэнт савецкага тэлебачання пабываў у адным з дзіцячых садоў Луанды — сталіцы Анголы і паказаў нам тых дзяцей. У акуратна прыбраным пакоі гулялі са сваімі цацкамі кучаравыя малышы. Іх выхавальніца, маладая смуглявая жанчына, павяла карэспандэнта на кухню, дзе стаяла газавая пліта і сталы з посудам і розным начыннем. Жанчына расказала, што ноччу на гэту кухню забраўся нейкі злачынец і насыпаў у ежу атруты. А неўзабаве высветлілася, што і ў іншых дзіцячых садах Луанды ежа аказалася атручанай. Стала зразумелай задача дыверсантаў: забіць некалькі дзясяткаў ці соцьня дзяцей. Знішчыць іх для таго, каб узлаваліся бацькі на новую народную ўладу.

Так ажыццяўлялася задума дасягнуць брудных палітычных мэтаў цаною жыцця малых і нявінных істот. Страшэнная, зварыная задума! Тут, аднак, варта агаварыцца і напамінаць сказанае вялікім гуманістам Дастаеўскім, што калі маецца на ўвазе «зверская жорсткасць чалавека, то гэта страшна несправядліва і крыўдна для звароў: звер ніколі не можа быць такім жорсткім, як чалавек, так артыстычна, так памастацку жорсткім».

Пра такую «артыстычную» жорсткасць, якая і не снілася нават самаму хціваму драпежніку, мы чуем бадай што кожны дзень.

У Тайландзе вешаюць студэнтаў і ў дадатак іх, павешаных, б'юць яшчэ зверху па галолах. У Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы, нібыта траву какою, косяць кулямётнымі чэргамі чорных рабоў. У Ліване страляюць па медыцынскіх сёстрах, якія стараюцца памагчы раненым палесцінцам. У Чылі прывязваюць да ложкаў арыштаваных патрыёткаў і спускаюць на іх спецыяльна надрэсраваных сабак...

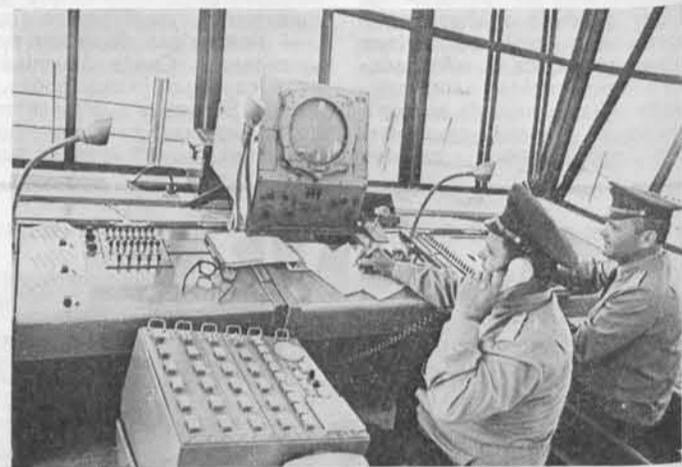
Злачынасць існуе столькі часу, колькі і само чалавецтва. Жорсткасць у старадаўнасці, калі людзі палілі дзяцей або вырывалі жывое сэрца з грудзей чалавека, лічылася прыёмнай бажаству. Але то былі часы дзікасці і варварства, цяпер жа настаў век высокай цывілізацыі. І цяпер амаль за кожным «артыстычным» злачыствам, за кожным актам палітычнага бандытызму ў капіталістычным або «трэцім» свеце стаяць чорнай ценню не шаленцы-адзіночкі, не дзікія шаманы, а дзве магутныя сілы — міжнародныя манополі і ЦРУ. Прасцей кажучы, манополі — гэта ве-

лізарнае багацце, ЦРУ — гіганцкі апарат насілля, закліканы любымі спосабамі абараніць і захаваць панаванне багаццяў над пралетарыямі.

Сілы гэтыя магутныя, бо абпіраюцца яны на мільярдныя капіталы і мільённыя арміі. І надзвычай слабыя, таму што гісторыя абвясціла ім свой канчатковы прыговор, ад якога ўжо нельга адкупіцца ці адбіцца ні мільярдамі, ні мільёнамі. Вось словы гэтага прыговору, сказаныя вуснамі Леніна: «Капіталізм гіне, у сваёй пагібелі ён яшчэ можа прычыніць дзясяткам і сотням мільёнаў людзей неверагодныя мучэнні, але ўтрымаць яго ад падзення не можа ніякая сіла».

Першы акт практычнага ажыццяўлення гэтага гістарычнага прыговору адбыўся ў першы дзень Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі, якую ўзначаліў Ленін. Конец рэжыму царскага самадзяржаўя стаў пачаткам канца сусветнага капіталістычнага рэжыму. На змену ляду эксплуатацыі і цывілізаванага варварства прыйшоў лад сацыяльнай

рычніцкай рэвалюцыі была знішчана прычына ўсіх бедаў — адменена права на прыватную ўласнасць, забаронена эксплуатацыя чалавека чалавекам. Рэвалюцыя адабрала з прыватных рук багацце, капітал, ліквідаваўшы такім чынам глебу, якая параджае хцівасць, эгаізм, сацыяльную злачынасць і ўсе магчымыя формы крывавага «артыстызму». Як толькі з трона быў скінуты цар, з п'едэстала гонару назаўсёды зваліліся грошы. Мэце нажывы, мэце асабістага ўзбагачэння была супрацьпастаўлена высакародная мэта ўсеагульнага, па магчымасці як найбольшага, але роўна падзеленага матэрыяльнага і духоўнага багацця. Найвялікшым ідэалам перастаў быць залаты цялец — ім стаў працавіты, адукаваны, духоўна і фізічна дасканалы чалавек. Сацыялістычны гуманізм паўсядзённа працягваецца ва ўсіх сферах жыцця савецкага грамадства. У нас работа для кожнага чалавека — гарантаная, адукацыя і ахова здароўя — бясплатныя, культурныя ўстановы, санаторыі і дамы адпачы-

У Брэсце ўступіла ў строй першая чарга новага аэрапорта. Ён можа прымаць усе тыпы сучасных пасажырскіх самалётаў. Тэхнічнае абслугоўванне палётаў забяспечваюць дасканалыя апаратура і абсталяванне, якімі аснашчаны будынак тэхнічных служб, дыспетчарскі пункт і ўзлётна-пасадкавая паласа.

НА ЗДЫМКАХ: пасажырскі самалёт ТУ-134А ў брэсцкім аэрапорце; у дыспетчарскай аэрапорце.

Фота Э. КАБЯКА.

САЦЫЯЛІЗМ І ГУМАНІЗМ

роўнасці і сапраўднага гуманізму — сацыялізм.

Гуманізм, антыпод чалавечаненавісціцтва, таксама існуе цэлую вечнасць, як вечна існуюць дабро і зло, любоў і нянавісць, альтруізм і эгаізм. Ва ўсе часы, пры кожным сацыяльным ладзе жылі і стваралі гуманістычныя ідэі мудрыя мысліцелі, але ідэі іх не маглі змяніць сацыяльныя парадкі. Гуманісты гэтыя самі цярглі дзекі або трагічна гінулі. Абаронцы прыгнатылікаў, прымітыўныя папярэднікі цяперашніх «артыстычных» гвалтаўнікоў прымусілі мудрага Сакрата выпіць атруту; сіракузскі тыран Дзіянійс прадаў у рабства бажэсцвеннага Платона; пасля страшэнных здзекаў інквізітары кінулі на 27 год у турму філосафа Кампанелу; быў пакладзены пад сякеру ката, а потым сасланы на катаргу чалавекалюбец Дастаеўскі; застрэлены быў Пушкін, пракляты папамі Талстой, спалены Лышчынскі, павешаны Каліноўскі. Іх ідэі не пахіснулі ўлады тыранаў.

Упершыню тыранія скарылася перад арганізаванай камуністамі сілай рэвалюцыйнага пралетарыяту. Дзякуючы Вялікаму Кастрычніку жыццё было перабудавана на прыцыпах сацыялістычнага гуманізму, які ўвабраў у сябе лепшыя ідэалы мысліцеляў усіх эпох.

А чаму гэта ўдалося? Мы ж ведаем, што ў выніку шматлікіх у гісторыі паўстанняў і рэвалюцый тыранаў змянялі дзепаты, дэспатаў — не менш жорстка прыгнатылікі. Удалося гэта таму, што ў выніку Каст-

ку — агульнадаступныя, кватэрная плата — нізкая. Дзяржаўнае заканадаўства і маральны клімат не дапускаюць прапаганды расізму і культуры насілля, распаўсюджання наркаманіі, парнаграфіі, прастытуцыі — усяго, што прыніжае годнасць чалавека, што шкодзіць яго маральнаму і фізічнаму здароўю. У капіталістычным свеце ўсё наадварот. Чалавечаненавісціцтва, канкурэнцыя, злачынасць і жорсткасць, эгаізм і шавінізм сталі там нармальнымі з'явамі жыцця.

Рэвалюцыя, пачата 59 год назад рускімі рабочымі, салдатамі і матросамі, не спынілася — яна працягваецца. Рэвалюцыя ўжо абнавіла палавіну Еўропы, ускалыхнула Азію, дала парасткі ў Амерыцы, разбудзіла ад спрадвечнага сну Афрыку. Аб сацыялізме, як аб рэальнай і блізкай перспектыве, сёння гавораць мільёны людзей у Італіі і Францыі, Партугаліі і Пэру, Самалі і Конга, Эфіопіі і Анголе — у многіх краінах свету. Не баючыся памылкі, можна з упэўненасцю сказаць, што пройдзе нямногія гады, і колькасць такіх краін павялічыцца, сацыялістычныя ідэі яшчэ больш пашырацца. Сацыялістычны гуманізм завоюе новыя пазіцыі, звузіць поле дзейнасці для рабаўнікоў і злачынцаў, шпіёнаў і дыверсантаў — усіх чалавечаненавінікаў, якія гатовы пакласці малых дзяцей на алтар свайму адзінаму бажаству — капіталу. Утрымаць гэта бажаство ад непазбежнага падзеяння не зможа ніякая сіла.

Уладзімір БЯГУН.

ЦІКАВАСЦЬ ДА ЖЫЦЦЯ КРАІНЫ САВЕТАЎ

На італьянскім востраве Сардзінія ў горадзе Кальяры — адміністрацыйным цэнтры аднайменнай правінцыі з вялікім поспехам прайшлі Дні Савецкага Саюза. Жыхары вострава ўпершыню атрымалі магчымасць шырока пазнаёміцца з дасягненнямі Краіны Саветаў у самых розных галінах навукі і тэхнікі, культуры і асветы, убачыць выступленні савецкіх артыстаў і спартсменаў.

У рамках Дзён СССР, праводзімых па ініцыятыве абласной джунты Сардзініі і таварыстваў «Італія — СССР» і «СССР — Італія», вялікае месца займалі савецка-італьянскія канферэнцыі па розных праблемах навукі і тэхнікі, развіцця асобных галін вытворчасці. Сардзінія — адна з нямногіх абласцей Італіі, дзе ёсць карысныя выкапні. Іменна таму асаблівую важнасць набываюць сімпозіум вучоных Італіі і СССР па праблемах горназдабываючай прамысловасці і «Круглы стол па праблемах працы і барацьбе з забруджанасцю ў шахтах». У іх прымалі удзел вядучыя савецкія горныя інжынеры і металургі.

Мясцовы друк падкрэслівае, што сустрэчы з дзесяцімаі навукай, тэхнікі і культуры СССР садзейнічаюць расшырэнню супрацоўніцтва і ўмацаванню ўзаемаразумення паміж народамі Савецкага Саюза і Італіі.

Сустрэчы з савецкімі сябрамі выклікаюць цікавасць усяго насельніцтва вострава, пісала газета «Уньоне сарда». Нашы госці, падкрэслівае газета, жывуць і працуюць у краіне, дзе зарадзілася эканамічнае планаванне. У нас жа, на Сардзініі, аб карысці і мэтазгоднасці навуковага планавання толькі вядуцца размовы, і яно пакуль з'яўляецца недасягальнай марай. Нам ёсць чаму павучыцца ў савецкіх сяброў.

СЛОВА ПРА СКАРЫНКУ І КАРАВАЙ

[Заканчэнне.
Пачатак на 3-й стар.]

палёў — аснова развіцця ўсіх галін сельскагаспадарчай вытворчасці. Адначасова пачалося шырокае наступленне на спрадвечныя багнішчы і пустэчы. Абнаўлялася беларуская зямля, якая дагэтуль уяўляла сабой «лес, балота

ды пясок», як пісаў некалі паэт.

...Сёлета ў час жніва я павыбаў у сваякоў на Маргілёўшчыне — у вёсках Ільінка, Сумарокава, Княжыцы, Сенькава, якія ўваходзяць у калгас «Авангард». На ўборцы збажыны тут працавала 15 камбайнаў. На механізаваным таку гаспадаркі ў Сума-

рокаве работа кіпела круглыя суткі.

Там я сустрэў свайго даўнішняга знаёмага Івана Дзюбанана, дзеда год пад восемдзесят.

— Бачыў, што робіцца? — тычкаў ён кійком ва ўсе бакі. — Горы збожжа! Па трыццаць пяць — сорак цэнтнераў з гектара намалочваюць камбайнеры ва ўсіх брыгадах. А ў Сенькаве на адным участку — больш за паўсотні! Ці было калі такое, га? Ні ў колішняга тутэйшага памешчыка Дзешканца, у якога мы з тваім бацькам батрачылі ў юнацтве, ні ў кулакоў.

— А што вы тут робіце? — Што мне тут рабіць, старому? Прыходжу, люблюся...

Дзюбанай шырока ўсміх-

нуўся і працягваў:

— Помніш, год пятнаццаць таму назад распявалі ў нас частушкі пра «стопудовы ўраджай», нават па радзёй перадавалі? Даўно ўжо нешта не заклікаюць змагацца за такі ўраджай.

— Бо ў сярэднім па рэспубліцы будзе сёлета не менш як па сто пяцьдзесят.

— Хай так, — працягваў стары. — Але частушку можна перайначыць. Ды вось толькі «двухсотпудовы» ці «трохсотпудовы» не ўмяшчаецца ў лад верша.

У Ільніцы зайшоў у сельскі магазін. У адзеле хлебабулачных вырабаў пачуў такі маналог прадаўшчыцы, звернуты да шафёра — развозчыка хлеба:

— Ты мне прывозь толькі

свежыя хлеб і булкі, каб былі яшчэ дэпленкыя. Не забывай, што наш пакупнік стаў яшчэ больш пераборлівы, чым гарадскі.

Па дарозе з магазіна я азірнуўся, прыгледзеўся да мясцовасці, якая за паўсотні год змянілася да непазнавальнасці — вакол новыя будынкі, сады. І ўсё ж пазнаў: магазін стаяў на тым месцы, дзе некалі ўзвышаўся радавіонаўскі двор з двума ваўкадавамі...

Мікалай РАЖКОЎ.
Калгас «Авангард»
Маргілёўскага раёна.

«Голас Радзімы»

№ 44 (1459)

Отличаются ли советские жизненные ценности от западных?

Различные рецепты улучшения «качества жизни» в последнее время стали популярными среди некоторых политиков и теоретиков капиталистических стран. Если отвлечься от содержания этих рецептов и говорить о постановке самой проблемы, нелишне заметить, что западные теоретики в этом вопросе отнюдь не первопроходцы.

Программа социально-экономических преобразований, выдвинутая после свершения в России социалистической революции 1917 года, включала в себя и различные аспекты коренного улучшения качества жизни людей. В. И. Ленин видел смысл коммунистического строительства в обеспечении «полного благосостояния и свободного всестороннего развития всех членов общества». Один из ближайших соратников Ленина народный комиссар (министр) просвещения Анатолий Луначарский в своих выступлениях подчеркивал, что «политические преобразования служат базой для переворота бытового, для изменения повседневного существования каждого человека». Он писал, что СССР будет обгонять «не столько в количественном, сколько в качественном отношении то, что создала западно-европейская и американская буржуазия».

Реализовать преимущества новой социальной системы в решении данной проблемы удалось не сразу: много сил отняли борьба с внешними врагами, внутренней контрреволюцией, восстановление разрушенного хозяйства. Однако уже в тридцатые годы в СССР не было безработицы, экономика развивалась бескризисно, а люди оказывали новому строю полное доверие.

На нынешнем этапе развития, когда социализм в СССР достиг зрелости, его достижения и возможности в сравнении с западным обществом выступают особенно наглядно. Отличаются ли советские жизненные ценности от западных? По каким показателям СССР обогнал Запад и по каким пока отстает? В чем СССР не собирается догонять Запад? Попытаемся кратко ответить на эти вопросы.

Социалистический образ жизни включает в себя следующие основные черты:

- социальная однородность общества, единство главных интересов дружественных классов и слоев;
- свободный труд, направ-

ленный на процветание страны;

- забота общества о каждом: гарантия основных социально-экономических и политических прав независимо от пола, возраста и национальности;

- подлинная демократия, широкое участие масс в управлении;

- коллективизм и интернационализм;

- равноправие женщины;
- социальный оптимизм людей;

- духовное богатство человека; восстановление благоприятных возможностей для всестороннего развития личности.

Экономическая основа нашего образа жизни — это коллективная, а не частная собственность на землю, предприятия, банки и т. д. Все люди равны по отношению к средствам производства. Отсюда отсутствие в нашем обществе эксплуатации одних классов другими, разделения на «имущих» и «неимущих». Экономическую политику государства характеризует принцип равенства основных социальных прав. Каждый советский человек независимо от уровня доходов имеет равные возможности пользоваться бесплатным образованием, лечением, заниматься спортом.

В любом капиталистическом обществе в той или иной степени образование, лечение, занятия спортом и т. п. зависят все-таки от уровня доходов.

В истекшем пятилетии (1971—1975 годы) в СССР в основном завершён переход ко всеобщему среднему 10-летнему образованию, что потребовало многих миллионов рублей на дополнительную подготовку учителей, строительство новых школьных зданий и т. д. Чем была вызвана необходимость реформы? Вниманием к всестороннему развитию человека и потребностям общества.

Непрерывно растут в СССР расходы государства на здравоохранение, образование, пенсии, пособия, стипендии, содержание детских дошкольных учреждений, развитие санаторно-курортной сети. Если в 1950 году они составляли 13 миллиардов рублей, то в 1975—90 миллиардов, а в 1980 году достигнут не менее 115 миллиардов рублей.

Социалистическая действительность, когда человека оценивают не по его состоянию или происхождению, а по

[Окончание на 6-й стр.]

ЗЕМЛЯКИ ВІТАЮЦЬ КАСТРЫЧНІК

ОТ СЕБЯ лично и от всех членов моей семьи поздравляю горячо любимую Родину с 59-й годовщиной победы трудящихся над царизмом.

Всем советским людям — строителям нового общества — желаем доброго здоровья, больших успехов в труде и светлого счастья!

С уважением
Григорий ВОЛОДКЕВИЧ.

США.

ЧЛЕНЫ виндзорского отдела Федерации русских канадцев поздравляют трудящихся Белоруссии, весь советский народ с 59-й годовщиной Великой Октябрьской революции.

Желаем вам, дорогие товарищи, успехов в осуществлении планов Коммунистической партии, в борьбе за мир и счастье рабочего человека!

Председатель отдела
П. СИДОРИК.
Секретарь
М. МАКАРЕВИЧ.

Канада.

ПОЗДРАВЛЯЕМ дорогую Родину, неутомимых тружеников советской земли с праздником — 59-й годовщиной Великого Октября.

Желаем успешно выполнить задания десятой пятилетки, намеченные XXV съездом КПСС.

Да здравствуют мир и дружба между народами всех стран!

Мария и Иосиф
ТРОФИМОВЫ.

США.

С ПРАЗДНИКОМ Великого Октября, дорогие друзья!

Социалистическая революция 1917 года в России изменила не только облик моей Родины, но и повлияла на весь ход истории. Ее воздействие чувствуют и сегодня народы нашей планеты, которые ценят великий вклад СССР в дело борьбы за мир, инициативу Советского правительства в вопросе всеобщего и полного разоружения.

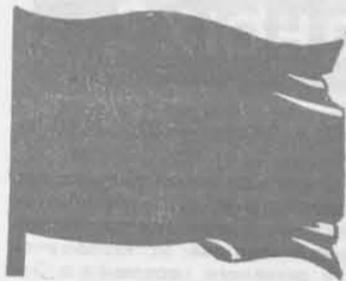
О необходимости защищать мир говорил в своем докладе на XXV съезде КПСС Генеральный секретарь ЦК КПСС Леонид

Ильич Брежнев. Миротворившая внешняя политика Советского Союза была и остается важнейшим фактором сохранения мира на земле. А ведь основы такой политики были заложены Великим Октябрем. Нас, живущих за границей, радует то, что любимая Родина под руководством партии великого Ленина, добиваясь успехов в решении внутренних вопросов, одновременно отдает все силы борьбе за мир, развитию и укреплению дружбы между народами.

Владимир ГАВРИЦКИЙ.

Канада.

ДАРАГУЮ Радзіму і ўсім маіх землякоў-беларусаў віншую з 59-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Жадаю савецкаму народу новых поспехаў у стваральнай працы, выканання і перавыканання планаў, намечаных XXV з'ездам Кампартыі Савецкага Саюза. Вашы працоўныя поспехі служылі і служыць справе міру. Вось чаму Савецкую краіну любяць і паважаюць працоўныя

людзі на ўсіх кантынентах. Яны вітаюць новыя ініцыятывы Савецкага

У ГІСТАРЫЧНЫ дзень 7 лістапада прыміце ад нас самыя сардэчныя віншаванні і найлепшыя пажаданні нашай любімай Радзіме. Гэты дзень адкрыў новую эру ў гісторыі чалавецтва.

Прайшло амаль шэсцьдзесят гадоў з таго часу, калі ўпершыню за шмат вякоў праца перамагла капітал. Спачатку ў адной краіне, потым эстафету пралетарскай рэвалюцыі прынялі іншыя дзяржавы.

Але барацьба класавая, ідэалагічная працягваецца. Капіталісты спрабуюць любымі сродкамі спыніць прагрэсіўны рух,

ПЕРВОМУ в мире государству рабочих и крестьян исполнилось 59 лет. Срок немалый — жизнь целого поколения. Не все и не сразу поняли и приняли Великую социалистическую революцию. Некоторым для этого понадобились годы. Теперь издалека видишь, что именно Октябрь 1917-го пробудил народы от вековой спячки, дал возможность колониальным стра-

нам сбросить иго многовекового гнета.

Все передовые люди мира в торжественный день Великого Октября чтут память великого мыслителя В. И. Ленина. А советский народ, воодушевленный идеями вождя, приумножает богатство Родины, крепит ее могущество.

С искренним уважением
Михаил МИХАЙЛОВ.
Франция.

толькі гэтыя спробы дарэмныя. Армія перадавога пралетарыята пастаянна павялічваецца, становіцца ўсё мацнейшай і дабіваецца ў розных кутках свету ўсё новых поспехаў. І ў гэтай барацьбе прыкладам служыць наша Радзіма — першая ў свеце дзяржава рабочых і сялян.

Мы за мяжой уважліва сочым за вашымі дасягненнямі, ганарымся імі, бо вашы поспехі маюць сусветнае значэнне. Ад ўсёй душы жадаем вам і далей і гонарам несіце сцяг пралетарскага інтэрнацыяналізму.

Ірына і Аляксей ГРЫЦУКІ.

Канада.

РАДОСТНО видеть, чего достиг Советский Союз — государство, построенное трудящимися моей Родины на развалинах бывшей царской империи.

От всей души желаю советским людям, моим землякам в синеекой Белоруссии, новых успехов во всех областях жизни!

Ваша землячка
Катерина ТИТЕН.
США.

Площа імя Леніна ў Мінску.

Рэспубліканская бібліятэка імя Янкі Купалы пераехала ў новы добраўпарадкаваны будынак па вуліцы Веры Харужай. Фонд

папулярнай сярод мінчан «купалаўкі» складае 180 тысяч талонаў. Тут ёсць лекцыйная зала і дзве чытальныя.

НА ЗДЫМКАХ: у абанементнай зале; бібліятэкар Алена ГАУРЫЛЕНКА выдае кнігі першым чытачам.

Отличаются ли советские жизненные ценности от западных?

[Окончание. Начало на 5-й стр.]

его труда, личному вкладу в успехи страны, когда люди равны в правах и обязанностях перед обществом, оказывает определяющее воздействие на формирование духовных ценностей, отличающих наше общество от западного. Взять, к примеру, такую характерную для нас черту, как коллективизм. Во всех сферах жизни люди привыкли опираться друг на друга, доверять друг другу. Отсутствие в нашем обществе враждующих между собой (или устанавливающих партнерство с целью получения наибольших прибылей) корпораций, конкурирующих фирм делает бессмысленными «производственные тайны».

Советского человека характеризует чувство хозяина своей страны, ее земли, фабрик, заводов... Ему свойственно активное, заинтересованное отношение к общественной жизни, к проблемам развития своего предприятия, города, поселка, ко всем государственным планам. Например, в дискуссии по проекту нового пятилетнего плана выступили 7,6 миллиона человек. Многие предложения были учтены при корректировке плана.

Но думается, что следует сравнивать не только моральные ценности, но и конкретные достижения в различных областях. Например, около трети всех врачей мира — советские. На 10 тысяч человек населения в СССР приходится 31,5 врача, тогда как в ФРГ — 21,8, в США — 20,2, в Италии — 18,4, в Англии — 15,7. Наша страна опережает Западную Европу по отношению к числу студентов. В СССР на 10 тысяч человек населения их 188, во Франции —

142, в Англии — 89, в ФРГ — 70.

У нас уже почти полвека нет безработицы, а в капиталистическом мире она составляет 4—5 процентов от экономически активного населения в Западной Европе и примерно 8 процентов — в США.

Реальные доходы советских людей непрерывно растут. За прошедшие пятнадцать лет они возросли на душу населения почти вдвое. В капиталистических странах, напротив, четко прослеживается тенденция к снижению уровня жизни.

Западные пропагандисты особенно любят сравнивать жилищные условия, обеспеченность потребительскими товарами, их качество, объем предоставляемых населению бытовых услуг и т. д. Да, жилищная проблема в СССР еще не решена, но решается успешно. По объему строящегося жилья мы значительно опережаем любую страну мира. За 1971—1975 годы, например, 56 миллионов советских людей — свыше пятой части населения страны — стали новоселами. Большая жилищная программа намечена и на десятую пятилетку.

Об обеспеченности бытовыми товарами говорят такие цифры. В СССР на 1 000 человек населения приходится (в 1975 году) 216 телевизоров, 226 радиоприемников и радиол, 179 холодильников, 25 мотоциклов и мотороллеров. Готовы признать, что здесь, как и по числу личных автомашин, Запад впереди нас. Но, во-первых, разрыв по обеспеченности населения этими товарами с каждым годом сокращается.

Во-вторых, для нас неприемлем один из основных прин-

ципов западного общества — фетишизация потребления. Материальное производство для нас не самоцель, а средство для всестороннего развития личности. Нас гораздо больше радует, что в стране нет неграмотных (две трети занятого населения СССР имеют, по крайней мере, среднее образование) нежели огорчает, что у нас не каждый еще может купить автомобиль. В редкой советской семье не увидишь книгу. Во многих, в том числе и в рабочих семьях, имеются личные библиотеки, насчитывающие несколько сот томов. По выпуску книг СССР занимает лидирующее положение в мире. Это же касается количества переводов зарубежной литературы, посещений театров, музеев, кино.

Что бы ни говорили о нашем искусстве и степени его «свободы», ему в отличие от некоторых направлений западной культуры не дана «свобода» воспевать насилие, пропагандировать аморализм. И мы считаем это благом и одним из достоинств нашего образа жизни.

Иногда на Западе утверждают, что советские рабочие «ограничены в своих правах». Но о каких правах идет речь? Может быть, о важнейшем из них — праве на труд? О праве проводить профсоюзные собрания на территории предприятия? О праве участвовать в планировании производства и управлении предприятием? О праве контролировать через профсоюз деятельность администрации? Эти и многие другие права советских рабочих закрепились в советском законодательстве, и трудящиеся ими активно пользуются.

У нас не отрицают, что не все проблемы решены. Беспроблемных обществ не бывает. Но наши проблемы отличны от тех, которые стоят перед западными странами.

59 лет существования Советского государства — относительно небольшой для истории срок. Но за эти годы было достигнуто многое. Социализм доказал способность создать для людей лучшую жизнь.

Аркадий КУДРЯ.

АПН.

ГАЛОЎНЫ ГЕРОЙ-НАРОД

ОПЕРА Ц. ХРЭННІКАВА «У БУРУ» НА БЕЛАРУСКАЙ СЦЭНЕ

...Глухім рэхам дакаціліся рэвалюцыйныя падзеі 1917 года да невялікага сяла Дворыкі на Тамбоўшчыне. Перад сялянамі паўстае пытанне: за кім пайсці — за бальшавікамі ці за белабандытамі Антонава, якія паднялі контррэвалюцыйны мяцеж?..

Такой экспазіцыяй пачынаецца опера «У буру» вядомага савецкага кампазітара Ціхана Хрэнікава, напісаная яшчэ ў 1937—1939 гадах. Лібрэта яе заснавана на сюжэце рамана Мікалая Вірты «Адзінота». Першая пастаноўка твора адбылася 10 кастрычніка 1939 года ў Маскоўскім музычным тэатры. На наступны дзень газета «Правда» змясціла артыкул пастаноўшчыка гэтага спектакля сусветна вядомага рэжысёра Уладзіміра Неміровіча-Данчанкі. Ён пісаў: «У музычных вобразах тэатр шукаў вялікія характары і вялікія чалавечыя пачуцці, а не штампаваныя тэатральныя прыёмы і фігуры, якія нагадваюць дзесяткі звычайных оперных герояў... Не дробныя пачуцці, а намалёваная вялікімі і яскравымі кавалкамі праўда жыцця — яе сапраўдны, трагічны пафас».

У другой палове 30-х гадоў, калі пісалася опера «У буру», перад савецкімі кампазітарамі стаяла задача стварэння оперных твораў на савецкую тэму, на тэму барацьбы новага свету са старым. Сёння мы маем сваю савецкую оперную класіку, якая налічвае партытуры Пракоф'ева, Шапталіна, Кабалеўскага, Хрэнікава і іншых. Гэтыя творы прынцыпова розняцца ад так званай «старой» еўрапейскай оперы. Адмовіўшыся ад безаблічных ідэальных «герояў» і такіх жа абстрактных «зладзеяў», якімі вызначалася «старая» опера, савецкія кампазітары паклалі ў аснову сваіх твораў сапраўдныя чалавечыя характары. Але лепшыя традыцыі рускай класічнай оперы савецкія кампазітары збераглі і прадоўжылі. Вядомыя музыказнаўцы неаднаразова адзначалі, што, напрыклад, вобраз селяніна-праўдалюбца Фрола Баева з хрэнікаўскай оперы «У буру» працягвае глінкаўскую «сусанінскую» традыцыю спакойнага, мудрага патрыятызму, а ў хорах гэтай жа оперы вельмі адчувальна сурова драматычная традыцыя Мусаргскага, страшна лірычная і трывожна парыйныя моманты оперы гавораць аб выка-

рыстанні аўтарам традыцыі Барадзіна. Але Хрэнікаў карыстаецца ўсім гэтым не як пераймальнік ці эклектык, а як сапраўдны гаспадар і творца рускай музыкальнай культуры.

Больш як трыццаць пяць гадоў аддзяляюць першую пастаноўку оперы ад спектакля ў Дзяржаўным акадэмічным тэатры оперы і балета БССР. Можа ўзнікнуць пытанне, чаму так доўга мінчане не чулі гэтага выдатнага твора? Выдатнага, але, трэба дадаць, і вельмі складанага, які не кожнай творчай трупе пад сілу. Сёння оперная трупа Беларускага тэатра сярод мацнейшых калектываў краіны. Доўгі час яна была тэатрам толькі спевача, цяпер жа ўзбагацілася артыстамі, якія спалучаюць у сабе талент музычны з драматычным. Гэта дало магчымасць галоўнаму дырыжору тэатра Я. Вошчаку і рэжысёру С. Штэйну ўзяцца за пастаноўку оперы Хрэнікава «У буру».

Опера паказвае сапраўдны і глыбокі характары. У іх складаных узаемадзеяннях, у псіхалагічна абгрунтаваных акцэнтах ўчынках кожнага персанажа перадаецца асноўная думка оперы — перамога ідэй рэвалюцыі ў сяроднасці народа. Думка гэтая не дэкларуецца, а нібы спакваля ўзрастае са знітаннем чалавечых лёсаў, з натуральных метамарфоз характараў герояў.

У вобразе Фрола Баева, селяніна-серадняка, абатурнага лёсу многіх сялян, чый шлях да свабоды ўлады быў не пазбаўлены супярэчлівасці. Выдатна выканае гэту ролю народны артыст рэспублікі Віктар Чарнабаеў. Ён стварае вобраз чалавека-праўдалюбца, які гіне за праўду. Уведзены ў падман абяцанкамі антонаўцаў, ён вырашае ісці пешкі ў Маскву да Леніна. Там, у бальшавікоў, ён знаходзіць сваю праўду. «Усю оперу, — пісаў Неміровіч — Данчанка, — пранізвае ідэя шукання народам асабістай і спецыяльнай праўды». Запамінаюцца ары «За што зняважылі мяне», расказ пра Леніна. Спявак Чарнабаеў настолькі псіхалагічна праўдзівы, што часам узнікае пачуццё, нібыта спевы — адзіны сродак самвыражэння яго героя.

З'яўленне на сцэне кулака-міраеда Старажова суправаджаецца аркестрам, гэтак суправаджэнню нададзены затоены, змрочны характар — вобраз каварства, злосці, хітрасці. Такім

ПАЭТЫЧНЫ СКАЗ ПРА БЕЛАРУСЬ

Маскоўскае выдавецтва «Прагрэс» выпускае на англійскай мове анталогію беларускай паэзіі «Мая чудаўная Беларусь».

У зборнік увайшлі творы паэтаў розных пакаленняў — Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, П. Броўкі, М. Танка, П. Панчанкі, А. Куляшова, С. Грахоўскага, А. Вярцінскага і іншых. Кніга забяспечана кароткімі характарыстыкамі творчасці кожнага з прадстаўленых у ёй паэтаў, тлумачэннямі да іх твораў.

Звяртаючыся ў прадмове да замежнага чытача, народны

паэт Беларусі М. Танк піша: «Знаёмчыся з нашай паэзіяй, вы не зможаце не адчуць яе кроўную сувязь з народам, з роднай зямлёй і прыродай... У ёй вы пачуеце славу новага жыцця, пачуеце радасць натужнай, стваральнай працы ў імя чалавека. Гэта голас народа, песня пераўтворанай да непазнавальнасці зямлі».

Выход у свет на англійскай мове анталогіі беларускай паэзіі — падзея, якая мае вялікае культурнае значэнне, — сказаў англійскі паэт Уолтэр Мэй. — Як перакладчыку мне хацелася, наколькі гэта магчыма, перадаць чытачу прыга-

жосць, музыку беларускай паэтычнай мовы, яе шчырасць і сілу, раскрыць вытокі мужнасці і непакіснай веры народа ў светлую будучыню, усё тое, што я так палюбіў у беларускай паэзіі і ў беларусах.

Я імкнуся, перакладаючы з беларускай мовы, быць верным аўтару, яго думкам і форме іх выказвання, захаваць арыгінал і перадаць чытачу ўсю разнастайнасць паэтычнага слова.

Анталогія выходзіць у арыгінальным, маляўнічым афармленні вядомага мастака Л. Грытчына.

ШКОЛЬНИКІ ЕДУЦЬ НА ГАСТРОЛІ

Кожны вечар пасля заняткаў у школе спяшаюцца ў Палац культуры гродзенскага аб'яднання «Азот» падлеткі. Гэта артысты лінерскага тэатра «Праметэй».

Цяпер яны рыхтуюцца да гастролі ў Брэсце. Пад кіраўніцтвам рэжысёра Валяціна Старавойтава юныя актёры працуюць над пастаноўнай «Снежнай каралевай» Я. Шварца.

У спектаклі заняты гродзенскія школьнікі Наташа Абакумава, Лена Торцікава, Гена Хіненка, Вася Чахоўскі і іншыя.

Гастролі адкрыюцца спектаклем па п'есе А. Махначы «Гаўрошы Брэсцкай крэпасці». Акрамя таго, у час асенніх школьных канікулаў старшакласнікам Брэста і Брэсцкага раёна будзе паказаны спектакль «Шчырасць» («Ноч пасля выпуску») У. Цендракова.

Л. КАСТРАМІНА.

ЯК НАРАДЖАЎСЯ НОВЫ СВЕТ

...Не так даўно — камбайны дамалочвалі апошняе збожжа, а лясныя вабілі чорнымі, аж сінімі капялюшкамі баравікоў — я выбраўся ў асенняе падарожжа. На Гродзеншчыну, у раён Іўя, дзе гоняць хвалю Нёман з Іслаччу і Бярозай, шуміць Налібоцкая пушка, — надзейны прытулак падпольных райкомаў партыі і партызанскіх атрадаў у час усенароднай барацьбы з фашызмам.

Ствала ў гэтай дарозе сустрэч і размоў, такіх, што надоўга адкладваюцца ў памяці. Мы прыехалі на ток, дзе гатункавалася і адвевалася жыта з палёў калгаса, які прыняў імя стаўшага легендай Заслонава.

Сховішча сустрэла поўнымі засекамі ячменю. А на самім таку сыпалася з машыны жыта, здаецца, пазвоньвала зерне аб зерне, нібы пад шызавата-цёмнянай абалонкай іх прытаіўся бляск высакароднага металу.

Цяжка было ўтрымацца ад спакусы: не зачарпнуць крыху на далоні. Руцэ адразу стала цяжка, нібы сапраўды леглі на яе крупіны толькі што прамытага залатога пяску.

Зерне было вялікае, такое мы прывыклі бачыць хіба што ў пшаніцы, і вельмі ж ужо роўнае, што называецца — адно ў адно.

— І як жа гэткае дабро зарадзіла?

— Давайце палічым: 32,2 цэнтнера на гектар, а пасеяна...

Пакуль мы са старшынёй гаспадаркі робім нескладаныя падлікі, падыходзіць немалады калгаснік. Ён, відаць па ўсім, нагледзеўся на сваім вяку рознай адплаты ад поля за работу, а такі вось ураджай і яму ўпершыню. Тым не менш, ён рупліва і асцярожна збірае нейкую жменьку рассыпанай збачыны, каб зноў пусціць на перачыстку.

Гэта выклікае на вочы малюнак з майго маленства, адсунуты гадамі і падзеямі ў невыказную далеч.

...Пыльная дарога між вузкіх сялянскіх шнуроў. Парыпае воз на драўляным хаду, каняня шэраватай масці трухае ў аглоблях так павольна, што, здаецца, топчацца на месцы. Потым калёсы патроху прыпыняюцца.

— Тпру! — гаворыць вазак, злазіць з аглабіны і падбірае толькі што згубленыя канём цёплыя каштаны.

Гэту знаходку ён занясе на сваю палоску. А ці гэта ратунак? Як ні ўгнойвай — не родзіць, хоць плач.

А зараз 32 цэнтнеры з гектара! Можна, мы трапілі на Украіну ці куды на славеты чарназёмы? Не, гэта ўсё тыя ж не дужа багатыя суглінкі, яшчэ бяднейшыя пяскі і падзолы.

Аднак, выходзіць, тыя ды не тыя! Не такі далёкі час, калі мы рады былі пачуць, што гектар сплочвае за клопат дзесяцую цэнтнерамі. Потым іх стала — 16, гэта ўжо было свята. Але мы нядоўга цешыліся тым святам, а штогод пачалі забіраць вышэй і шырэй. Беларуская зямля прыждала сапраўдных гаспадарскіх рук і шчодро адгукнулася на руплівы догляд. Аддзякавала за ўвагу не толькі збожжам і бульбай, а пагнала ў свідравіны нафту, падняла на паверхню рознага гатунку соль,

не ўтаіла добрых пакладаў каменнага вугалю, радовішчаў жалеза і граніту.

І з найбяднейшай стала багатай! Не за адзін, вядома, шчаслівы і ўдачлівы дзень, а праз нястачы і няўдачы, праз войны, калі беларускі народ адстойваў сваё права і навечна выбраны шлях — жыць і расці пад чырвонай зоркай, пад знакам сярпа і молата.

Аднойчы ў «Голасе Радзімы» я спрабаваў спасылацца на сваю работу над пэмай «Як нараджаўся новы свет». Пра што я думаў, пачынаючы гэту пэму? Пра гэта ўсё і перад усім — пра чалавека, майго сучасніка, асобу аднаго са мнош пакалення — як ён хадзіў па белым свеце. Калі гаварыць па праўдзе, пара, у якую жыло гэта пакаленне, турботы, у якіх яно гадавалася і працавала, падзеі, удзельнікам і сведкам якіх было, гэта вось пара — аўтар работы, яна вадзіла рукою, навявала свае ўзнёслыя і сумныя мелодыі.

Роўна, самааддана, настойліва ў дасягненні мэт ішло маё пакаленне. Яно стала пры калысцы Новага свету, слабымі яшчэ, дзіцячымі рукамі падняло зброю ў яго абарону, пачало класці падмуркі, паднялося на рыштванні, узышло на ганкі свайго роднага свету, кавала перамогу ў самай цяжкай і крывавай вайне.

Зайздросная, хай сабе і нялёгка доля! Напэўна, не аднойчы пазайздросцяць нам наступнікі. Усім, хто жыў пры Леніне і плакаў каля яго труны, ведаў Сергію і Калініна, вітаў Купалу і Маякоўскага, гаварыў з Харужай і Чарвяковым, сустракаў Чкалава і Гагарына.

Жывучы з людзьмі такога агністага духу і багатай справы, нельга было не прыняць у душу столькі, каб забягаецца самім і не перадаць здабытага ва ўжытак чалавецтву.

Не напісаць пра людзей гэтага крою з іх захопленасцю ідэяй я не мог, проста не меў права. Як усё прыйшло да ладу, — меркаваць не мне. Скажу толькі — работа ішла на адной хвалі настрою. Заспявалася яна раптам у маскоўскай гасцініцы, калі за нейкія два дні быў зроблены першы накід асноўных раздзелаў — добрая чвэртка работы.

Потым гэта хваля надоўга адышла, каб раптам вярнуцца ў час крыгаходу на Нёмане, і трымала мяне цэлых два месяцы ў Друскеніках. Потым зноў ішлі «пустыя» гады, настроі не вяртаўся, я не хацеў нічога прыспешваць, перабельваў са шыйка ў шытак напісанае і адкладаў убок. А ў шумным Нью-Йорку раптам прыбыло яшчэ некалькі соцен радкоў.

Восень 1973 года падняла зноў на работу. Я ўбачыў твор увесць ад пачатку да канца, дакончыў тое, чаго нестала, паправіў і звёў усё ў цэласць.

Можна ўсяго гэтага не варта прыгадаць. Бо і цяпер перад вачыма ток з патокам беларускага жыта і людзі, якія здабылі гэта багацце.

Ператворэнне зямлі, ператварэнне чалавека... Пра гэта, напэўна, яшчэ напішацца кніга.

Максім ЛУЖАНІН.

УРЫВАК З ПАЭМЫ

3

Буланы конь ішоў ступою,
І чулася: забег тапор
У шчыры бор пад Слабадою,
Што і на карце зваўся Бор.

Я з пошты ехаў... Там у сані
Сухі падкінуўся дзядок.
Трымаў газету, ды чытанне
Было не на ягоны зрок.

Вычытваў я паведамленне
З-пад чорнай рамкі аркушоў.
— Ды не, сынок! Таварыш Ленін!
Не можа быць! Мо дзе пайшоў...
— Куды пайсці яму!

— А ўведаць,
Што ў свеце, што ў яго дзядок!
Зашаранелі густа ў дзеда
Брывей разгатыя лаўжы.

— Пакуль той свет... бліжэй
разгледзіць,

Што парабляем, як жывём...
Відаць, пачне заходзіць недзе,
Нібы папіць, у кожны дом.
Мароз калоў зямлю, і нерадзь
Прамёрзшы працываў загон...
Як не хацела сэрца верыць
У гэты перадчасны скон!

Мой неспакойны спадарожнік
Махнуў палойкай барады,
Прыўзняўся на санях парожнік:
— А ты зірні адно—сляды!

У снежнай выціснуты солі,
Нібы пачаўшыся ад хат,
Па цаліку, па белым полі
Цягнуўся след за далагляд.

Ці на заставу пагранічнік
Пакет з сакрэтамі пранёс,
Ці нехта з нашых паліўнічых
Пужаў зайцоў, зрабіў праচос.

Лыжніцу іней прыпарушваў,
Пабліскаваў мёртва, як газет...
А можа, праўда—Ленін рушыў
І каля нас пакінуў след!

У вёсках рыпалі асервы,
Дым слупам стаў—на халады.
Як нам хацелася паверыць,
Што гэта Леніна сляды!

Паслухайце, прайдзіце следам
За мною.

Вы павінны ведаць,
Што я пабачыў на вяку,
Каму я паціскаў руку,
Каго я ворагам лічыў,
Якія кнігі я вучыў,
Як гінуў каля перапраў,
Як ажываў я і ўзлятаў,
Дзень гадаваў, узносіў гмах—
І прастарнеў Радзімы шлях.

Калі пераступлю мяжу
З свайго ХАЧУ
ў сваё МАГУ
І простым словам раскажу,
Што перачуў,
Што дасягнуў,—
Я абвясчу вам запавет.
Мой светлы друг!
З гарачых рук
Прымі навуку ўсіх навук:

Як нараджаўся новы свет,
Твой свет...

2

— Хто ж ты!—спытаюць.—Адкажы,
Хто даў табе такое права
Праломваць часу рубяжы!
І гаварыць за ўсю дзядражу!
Калісьці гэта—я ды я!
Падхваляваўся адзін Людовік...

Мне мала спраў да караля,
Я стаў дужэйшы анадове.

І маю болей не ўтрая,
У дзвесце крат шырэй арбіта:
Дзядражава—я, яна—мая,
Я—ёю, мной—яна здабыта.

І права гэтае аяло
На з'езды, мар і думак святы,
Ад Першага па Дваццаць Пяты,
Хоць не прысутнічаў—

было,

Было там сэрца дэлегатам.

VII З'ЕЗД КАМПАЗИТАРАЎ РЭСПУБЛІКІ

Закончыўся семы з'езд кампазітараў Беларусі, які праходзіў 21—26 кастрычніка ў Мінску. Заклучнай творчай дыскусіі папярэднічалі пяць дзён справаздачных канцэртаў у лепшых залах сталіцы рэспублікі, на прадпрыемствах і ў навуковых устаноўках. На суд слухачоў было вынесена каля ста новых твораў сімфанічнай, камернай і балетнай музыкі, аперэт, музыкі для дзяцей і юнацтва, песеннай творчасці вядомых і маладых аўтараў. У абмеркаванні даклада праўлення Саюза кампазітараў удзельнічалі кампазітары, музыкантаўцы, гошці з брацкіх рэспублік

краіны. Творчая дыскусія вылілася ў грунтоўную і прынцыповую размову аб важнейшых праблемах развіцця беларускай музыкі, аб павышэнні яе ролі ў эстэтычным выхаванні працоўных.

Аналізуючы вынікі мінулай творчай пяцігодкі, дэлегаты адзначалі, што яна азнаменавана шэрагам удач у мастацкім даследаванні праблем сучаснасці, у творчым асэнсаванні і вобразным най працы савецкіх людзей.

На першым арганізацыйным пасяджэнні новага праўлення Саюза кампазітараў рэспублікі старшынёй яго абраны народны артыст БССР Рыгор Шырма, намеснікамі—кампазітары народны артыст БССР Юрый Семьянка і заслужаны дзеяч мастацтваў рэспублікі Ігар Лучанок.

«Святла, болбы святла!»

Прафесійная рэвалюцыянерка, савецкая партыйная і грамадская дзяўчка Алена Стасова, якая асабіста ведала Канстанціна Ерамеева, пісала: «Партыя вучыць літаратараў адбіраць у акаляючай рэчаіснасці не выпадковыя з'явы, а найбольш характэрныя, тыповыя, якія складаюць сапраўдную праўду жыцця. Светлае жыццё Канстанціна Ерамеева — гэта менавіта такая сапраўдная праўда жыцця бальшавіка-рэвалюцыянера, цалкам адданнага служэнню вялікай ленінскай справе. Гэта слаўная біяграфія чакае яшчэ свайго глыбокага і таленавітага даследчыка».

Канстанцін Ерамеёў — наш зямляк. Ён нарадзіўся ў Мінску ў 1874 годзе. Бацька яго быў з Аланецкага краю, а маці беларуска.

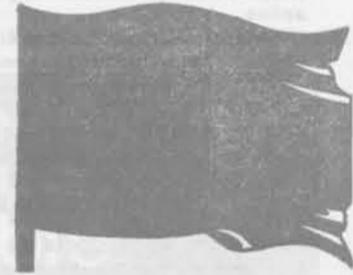
Усё жыццё гэтага чалавека — барацьба. Барацьба са зброяй у руках і за пісьмовым сталом, барацьба штыком і вострым пяром публіцыста.

У кастрычніку 1917 года ён быў удзельнікам штурму Зімяняга палаца. Роля, якую Ерамеёў выконваў як член Ваеннага Рэвалюцыйнага Камітэта, член палявога штаба і кіраўнік акружэння Зімяняга ў рашаючы момант рэвалюцыі, была вельмі важнай. Разам з узброенымі рабочымі і салдатамі Ерамеёў заняў масты на Мойцы, сам хадзіў у разведку і неаднойчы трапіў пад агонь кулямэтаў юнкераў. Келі вырашаўся зыход штурму палаца, Ерамеёў загадаў батарэі зрабіць па ім выстрал. Канстанцін Сцяпанавіч быў сярод бальшавікоў, якія арыштоўвалі членаў Часовага ўрада.

Шлях, які прывёў Канстанціна Ерамеева ў рэвалюцыю, быў поўны небяспекі, патрабаваў мужнасці, цвёрдага пераканання ў правільнасці справы, якой аддаваліся ўсе сілы. І гэта было лагічнае завяршэнне той барацьбы, якую вёў супраць царызму стойкі баец у радах ленінскай партыі бальшавікоў.

У 1894 годзе К. Ерамеёў быў прызваны на ваенную службу і адпраўлены ў Вільню. З гэтага часу ён уключаецца ў рэвалюцыйную работу, праз два гады становіцца членам сацыял-дэмакратычнай арганізацыі, а неўзабаве яго арыштоўваюць і за «дзяржаўныя злачынствы» высілаюць на тры гады ў Вяцкую губерню. І арышт, і ссылка гэтыя былі не апошнімі. Канстанцін Ерамеёў не спыняў

рэвалюцыйнай работы, і таму ў 1903 годзе ў Саратаве ён зноў быў зняволены і высланы спачатку ва Уфу, а потым у Стэрлітамак. Адсюль рэвалюцыянеру ўдаецца ўцячы і эміграваць у Швейцарыю. Тут адбылася асабістая сустрэча К. Ерамеева з Леніным, якая мела значны ўплыў на яго далейшую рэвалюцыйную і публіцыстычную дзейнасць. «Уражанне, якое зрабіла на мяне асоба таварыша Леніна, было такое, быццам я яшчэ дзіця і нехта вялікі і моцны падхапіў мяне высока... і асцярожна апусціў на мяккі зялёны мурог, — пісаў

К. Ерамеёў. — Гэта першае ўражанне з такой сілай асела ва мне, што засталася на ўсё жыццё».

Сваю публіцыстычную дзейнасць Канстанцін Ерамеёў пачаў з выпуску рукапіснага часопіса «Наша жыццё» ў Петра-заводску. У фельетонах, карэспандэнцыях, артыкулах ён піша пра невыносна цяжкае, бяспраўнае жыццё рабочых і сялян, выступае за роўнасць людзей усіх нацыянальнасцей, змагаецца за культуру і адукацыю для народа. «Святла, больш святла!» — заканчваецца адзін з яго артыкулаў.

Калі К. Ерамеёў вярнуўся з эміграцыі, партыя даручыла яму быць першым афіцыйным рэдактарам бальшавіцкай газеты «Звезда», якая стала рэвалюцыйным сцягам не толькі для піцёрскага, але і для ўсёрасійскага рабочага руху.

Пасля «Звезды», закрытай паліцыяй, пачала выходзіць рабочая газета «Правда». Ерамеёў выконваў абавязкі рэдактара. Усю работу рэдакцыі накіроўваў У. І. Ленін, які жыў у Кракаве і Пароніна. Амаль штодня ён дасылаў у газету пісьмы і артыкулы. Побач з Леніным К. Ерамеёў працуе тры месяцы ў «Правде», выхад якой быў адноўлены пасля Лютаўскай рэвалюцыі 1917 года. Яму ж была даручана ахова правядыра.

...Сацыялістычная рэвалюцыя перамагла, але нямала яшчэ было ахвотнікаў паспытаць моц маладой Савецкай дзяржавы. Зноў Канстанцін Ерамеёў там, дзе патрэбны яго энергія і вытрымка, палымінае слова прамоўцы і вопыт камандзіра. Ён удзельнічае ў ліквідацыі контррэвалюцыйнага мяцяжу Керэнскага — Краснова, узначальвае атрад, накіраваны на дапамогу рэвалюцыйнай Маскве, многа сіл аддае стварэнню Чырвонай Арміі, дапамагае камуністам Фінляндыі ў іх барацьбе з рэакцыяй, прымае ўдзел у разгроме банд Мамантава пад Варонежам.

Летам 1918 года Канстанцін Ерамеёў атрымаў прызначэнне мірнага характару — стаў загадчыкам Дзяржаўнага выдавецтва, якое ў першую чаргу абавязана было пачаць «таннае народнае выданне рускіх класікаў, паклапаціцца пра масавае выданне падручнікаў». Кнігі былі неабходны народу, які прагнуў святла, ведаў. К. Ерамеёў — стваральнік і першы рэдактар сатырычнага часопіса «Крокодил», які выходзіць і цяпер і вельмі папулярны ў нашай краіне. У апошнія гады жыцця Канстанцін Сцяпанавіч быў прызначаны прадстаўніком Савецкага гандлёвага флоту ў Францыі.

«Гарачае сэрца гэтага крэмень-чалавека перастала біцца 28 студзеня 1931 года ў Маскве. Адыйшоў з жыцця палымінае баец ленінскай гвардыі, чалавек крышталёнай чысціні, усё жыццё якога было барацьбой і творчасцю.

Выконваючы заповіт нябожчыка, прах яго перавезлі ў Ленінград і пахавалі на Марсавым полі. Над магілай высечаны надпіс: «Не ахвяры — героі ляжаць пад гэтай магілай. Не гора, а зайздрасць нараджае лёс наш у сэрцах усіх высакародных патомкаў. Слаўна вы жылі і паміралі цудоўна».

Гэта радкі з кнігі «К. С. Ерамеёў — рэвалюцыянер, публіцыст», якая нядаўна выйшла ў выдавецтве Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Леніна. Яе аўтар — прафесар Рыгор Булацкі, які стаў адным з даследчыкаў «слаўнай біяграфіі» Канстанціна Ерамеева. Вялікая ўвага ў манаграфіі ўдзелена аналізу публіцыстыкі гэтага слаўтага журналіста ленінскай школы.

Д. ЧАРКАСАВА.

КРЕЙСЕР «АВРОРА»

Музыка В. ШАЙНСКОГО Слова М. МАТУСОВСКОГО

С ВОДУШЕВЛЕНИЕМ

Дремлет притихший северный город,
Низкое небо над головой...
Что тебе снится, крейсер «Аврора»,
В час, когда утро встает над Невой!

Может, ты снова в тучах мохнатых
Вспышки орудий видишь вдали!
Или, как прежде, в черных бушлатах
Грозно шагают твои патрули!

Волны крутые, штормы седые —
Доля такая у кораблей.
Судьбы их тоже чем-то похожи,
Чем-то похожи на судьбы людей.

Ветром соленым дышат просторы.
Молнии крестят мрак грозовой...
Что тебе снится, крейсер «Аврора»,
В час, когда утро встает над Невой!

«АЛІМПІЯДА-80»

На летніх алімпійскіх гульнях 1980 года ў Маскве чакаецца ўдзел 12 тысяч спартсменаў і трэнераў. Алімпійцы будуць спаборнічаць у 21 відзе спорту. Іх выступленні збіраюцца асвятляць каля 7 тысяч прадстаўнікоў прэсы. Гэтыя даныя прывёў, выступваючы на прэс-канферэнцыі ў Маскве, першы намеснік старшыні аргкамітэта «Алімпіяда-80» В. Смірноў.

Ён паведаміў, што ў Маскве, Таліне, дзе пройдзе алімпійская рэгата, а таксама ў Ленінградзе, Кіеве і Мінску (у гэтых гарадах адбудуцца футбольныя матчы) да Гульняў будуць пабудаваны або рэканструяваны больш як 20 аб'ектаў. Асноўныя алімпійскія арэны змогуць прыняць ужо ў 1979 годзе ўдзельнікаў летняй Спартакіяды народаў СССР, выступіць на якой атрымаюць запрашэнне 1,5—2 тысячы замежных спартсменаў. Праграма «Алімпіяды-80» будзе адпавядаць нядаўнім Гульням у Манрэалі з адным дабаўленнем — турнірам па жаночаму хакею на траве.

ФАРБЫ ПОЎНАЧЫ

У Беламорскім фестывалі мастацтваў удзельнічала вялікая група мастакоў з усіх саюзных рэспублік нашай краіны. Іх маршруты праходзілі праз Архангельск, Нар'ян-Мар, Мезень, Кандалакшу, паморскія вёскі. Пабывалі яны і на беламорскай жамчужыне — Салавецкіх астравах.

Уражанні ад сустрэчы з непаўторнай паўночнай прыродай, з людзьмі мужных прафе-

сій — маракамі, рыбакамі, рачнікамі — сталі тэмай палотнаў, жывалісу, графічных лістоў, маляўніцтваў і эскізаў.

У Архангельскім музеі выяўленчых мастацтваў цяпер адкрылася справядзачная выстаўка аб творчым «дэсанце» мастакоў краіны. У экспазіцыю ўключаны карціны мінчаніна Леаніда Дударэнкі і мастака з Гомеля Яўгена Пакаташкіна.

Я. МАЗІН.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

Ордона Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1591.

Дзіцячы парк на берэзе Свіслачы наведваюць хлопчыкі і дзяўчынкі з усіх раёнаў Мінска. І не толькі з-за маляўнічых алей, захалюючых атракцыёнаў, цікавых гульняў. Тут можна займацца валейболам ці баскетболам, слухаць лекцыі ў планетарыі, «балець» за равеснікаў-футбалістаў. Звычайна зімой футбольнае поле ператвараецца ў каток, на які выходзяць і хлопчыкі, і дзяўчынкі. А нядаўна ў парк закончана будаўніцтва крытага катка. У гэтым арыгінальным збудаванні — дзве лядовыя пляцоўкі, зручныя трыбуны для гледачоў. Побач размясцілася другая спартыўная арэна. У прыгожым светлым корпусе абсталяваны трэнервачныя залы для заняткаў гімнастыкай, акрабяткай, харэаграфіяй. Тут жа метадычныя кабінеты, медыцынскі пункт, прасторныя гардзюбы. З катком будынак злучаны падземным пераходам.

